

## Zsivity Tímea

# Unió bővítés: Ukrajna a kanyarban előzi a Nyugat-Balkánt?

Hétfőn, július 1-jén Magyarország vette át az Európai Unió Tanácsának soros elnöki tisztét.<sup>1</sup> Az elnökséget betöltő tagállamok hármas csoportokban, úgynevezett elnökségi triókban szorosan együttműködnek egymással. Az elnökségi triók rendszerét a lisszaboni szerződés vezette be 2009-ben.<sup>2</sup> A trió tagjai hosszú távú célokat tűznek ki, és közös programot készítenek, amelyben meghatározzák azokat a témákat és lényeges kérdéseket, amelyekkel a 18 hónapos időszak során a Tanács foglalkozni fog.<sup>3</sup>

A program alapján a három tagország mindegyike elkészíti saját részletesebb féléves tervét. A jelenlegi triót a spanyol, a belga és a magyar elnökség alkotja.<sup>4</sup> A három tagország a 2023. július 1. és 2024. december 31. közötti időszakra szóló közös „cselekvési tervében” megfogalmazta: az orosz-ukrán háború és a növekvő globális bizonytalanság megköveteli az Európai Uniótól, hogy növelje ellenálló képességét és stratégiai autonómiáját.<sup>5</sup> A trió programjában kiemelte, hogy a csatlakozási tárgyalásokat az új bővítési módszertan szerint kívánja lefolytatni, figyelembe véve az Európai Bizottság tagjelöltekről szóló jelentéseit, a koppenhágai kritériumoknak való megfelelést és mindenekelőtt szem előtt tartva az unió új tagok befogadására való képességét.<sup>6</sup>

Spanyolország, Belgium és Magyarország közösen kidolgozott programjában négy prioritást fogalmazott meg: az EU gazdasági versenyképességének növelését, az uniós polgárok szabadságának és biztonságának szavatolását, a zöldebb és igazságosabb Európa kiépítését, valamint Európa érdekeinek és értékeinek előmozdítását a világban.<sup>7</sup>

Belgium június 30-án úgy adta át az EU soros elnökségét a magyar kormánynak, hogy 2024. június 25-én Luxemburgban sor került az ukrán

<sup>1</sup> Tanjug 2024.

<sup>2</sup> Az EU Tanácsának elnöksége [é. n.].

<sup>3</sup> Az EU Tanácsának elnöksége [é. n.].

<sup>4</sup> Az EU Tanácsának elnöksége [é. n.].

<sup>5</sup> General Secretariat of the Council 2023.

<sup>6</sup> General Secretariat of the Council 2023.

<sup>7</sup> General Secretariat of the Council 2023.

EU-csatlakozásról szóló első miniszteri szintű kormányközi konferenciára.<sup>8</sup> Ezzel hivatalosan is megkezdődtek a csatlakozási tárgyalások Ukrajnával. Az unió fő elvárása Ukrajnával szemben a 23. (igazságszolgáltatás és alapvető jogok) és a 24. (igazság, szabadság és biztonság) csatlakozási fejezetnek való teljes körű megfelelés, az igazságügyi és közigazgatási reformok végrehajtása, ezzel együtt a szervezett bűnözés és a korrupció felszámolása, a gazdasági felzárkózás, valamint a nemzeti kisebbségek védelme.

Az uniós csatlakozási tárgyalásokra jellemző, hogy társadalmi-gazdasági és politikai értelemben felkészült országok esetében is több évet vett igénybe. Az Ukrajnával való csatlakozási tárgyalások megkezdése szimbolikus gesztusként értékelhető, és az EU egyfajta jelzéseként Oroszország és szövetségesei irányába, hogy amennyiben szükséges, képes egységesen fellépni érdekei és értékei megóvása érdekében. Az unió lépése azonban növelte a vele szembeni kritikus hangokat a Nyugat-Balkánon. A régió országainak uniós integrációja ugyanis hosszú évtizedek óta zajló folyamat, amelynek pozitív kimenetelét még mindig nem látni. Így az elmúlt években többszörösére nőtt az euroskeptikusok száma a térségben. Az elhúzódó – egyes nyugat-balkáni országok esetében meg sem kezdett – csatlakozási tárgyalások következményeként a régió néhány országa EU-n kívüli szereplőkkel fűzte szorosabbra gazdasági, politikai és kulturális kapcsolatait. Az elmúlt időszakban a térségben egyre nagyobb befolyásra tett szert Kína, Oroszország, Törökország, valamint az Öböl menti államok. Az EU a csatlakozási tárgyalások folyamán kikötötte, hogy a nyugat-balkáni országok által tárgyalt valamennyi megállapodásnak biztosítania kell az uniós normákkal való összeegyeztethetőséget. A közösség álláspontja szerint minden harmadik országgal kötött megállapodásnak megszüntetési záradékokat kell tartalmaznia, amelyek garantálják, hogy az országok az EU-csatlakozáskor felmondhassák a megállapodásokat.<sup>9</sup> Az Európai Bizottság 2023. évi jelentésében Brüsszel „stratégiai aggodalmát” fejezte ki a Szerbia és Kína között 2023 októberében kötött megállapodás kapcsán. A magyar elnökség első napján, 2024. július 1-jén hatályba lépett a két ország közötti szabadkereskedelmi egyezmény, amelynek keretében a két fél fokozatosan megszünteti a vámok 90%-át a Szerbia és Kína közötti kereskedelemben.<sup>10</sup> A vámok több

<sup>8</sup> Az EU megkezdte a csatlakozási tárgyalásokat Ukrajnával 2024.

<sup>9</sup> Zsivity 2023.

<sup>10</sup> K. B. G. 2024.

mint 60%-a már azonnal megszűnik a kínai kereskedelmi minisztérium múlt heti tájékoztatása szerint.<sup>11</sup>

Bosznia-Hercegovinában a srebrenicai ENSZ-határozat elfogadását követően tetőfokára hágtak a nemzeti indulatok, és az országban állandósult a feszültség.<sup>12</sup> Milorad Dodik, a boszniai Szerb Köztársaság vezetője június végén bejelentette, hogy javaslatot dolgoztak ki a „békés szétválásra”, amelyet véleményezésre megküldenek a Bosznia-hercegovinai Föderációnak.<sup>13</sup> Dodik szerint a szétválásra három-öt éven belül kerülne sor, amely idő alatt a két entitás megállapodással döntene Bosznia-Hercegovina államként történő megszűnéséről. Jake Sullivan, az amerikai elnök nemzetbiztonsági tanácsadója megerősítette, hogy a Fehér Ház aggódik Milorad Dodik elszakadási törekvései miatt, mivel azokat a daytoni békemegállapodás elleni támadásként értelmezi.<sup>14</sup> Bejelentette, hogy az Egyesült Államok kormánya reagálni fog ezekre a fenyegetésekre, ami akár újabb szankciók bevezetését is jelentheti.<sup>15</sup>

Bosznia-Hercegovina és Szerbia mellett Montenegróban is élénk visszhangot váltott ki a srebrenicai ENSZ-határozat elfogadása. Ennek hatására a montenegrói parlament Horvátország erőteljes tiltakozása ellenére június végén elfogadta a Jasenovacról szóló határozatot.<sup>16</sup> Charles Michel, az Európai Tanács elnöke vélhetően ezért lemondta július 2–3-ra tervezett montenegrói látogatását.<sup>17</sup> Ezt követően Jakov Milatović montenegrói elnök Brüsszelbe utazott. A megbeszélés után az Európai Tanács vezetője kijelentette: „Montenegrónak az európai úton kell maradnia.”<sup>18</sup>

A fent leírtak jól példázzák, hogy a Nyugat-Balkánon törékeny a béke, és ezt a helyzetet EU-n kívüli szereplők könnyen saját céljaik és érdekeik elérésére használhatják fel. Ebből következik, hogy az uniónak a jelenleginél több forrást kell fordítania a nyugat-balkáni országok integrációjára, és sokkal támogatóbb hozzáállást szükséges tanúsítania.

Az Európai Unió Tanácsa 2024. második félévi magyar elnöksége hét tematikus területre kíván összpontosítani: az EU versenyképességének növelésére, az unió védelempolitikájának megerősítésére, következetes és érdemeken

---

<sup>11</sup> K. B. G. 2024.

<sup>12</sup> ZSIVITY 2024.

<sup>13</sup> BALK Hírek 2024.

<sup>14</sup> BALK Hírek 2024.

<sup>15</sup> BALK Hírek 2024.

<sup>16</sup> VARGA 2024.

<sup>17</sup> NOVAKOVIĆ–RADULOVIC 2024.

<sup>18</sup> NOVAKOVIĆ–RADULOVIC 2024.

alapuló bővítési politikára, az illegális migráció megfékezésére, a kohéziós politika jövőjének kialakítására, a gazdaságközpontú uniós agrárpolitika előmozdítására, valamint a demográfiai kihívások kezelésére.<sup>19</sup> A versenyképesség növelése, a védelempolitika, az érdemeken alapuló bővítéspolitika, a migráció megfelelő kezelése egymással szorosan összefüggő és kölcsönhatásban lévő prioritások.

A gyorsan változó nemzetközi színtéren az EU-nak elemi érdeke a Nyugat-Balkán stabilabbá tétele. Az unió számára is fontos, hogy a közösség maradjon a régió első számú gazdasági és politikai partnere. Magyarországnak az EU Tanács soros elnökeként egyrészt lehetősége adódik, hogy közvetítőként eljárva a térség országait az EU-integráció útján tartsa, másrészt dinamizálja és az uniós politika prioritásai közé emelje a nyugat-balkáni bővítést. Harmadrészt saját 2004-es csatlakozási tapasztalatai alapján javaslatokat fogalmazhat meg a Bizottság számára azzal kapcsolatban, hogy a korábbi kelet-közép-európai bővítés tanulságait levonva milyen átmeneti szabályokkal lehetne gördülékenyebbé tenni a Nyugat-Balkán integrációját úgy, hogy az érintett országokkal szemben támasztott versenyképességi kritériumok megmaradjanak. Magyarországnak külön felelőssége van abban – és erre felhasználhatja a soros elnökségből adódó lehetőségeket –, hogy kezdeményezőleg lépjen fel az uniós kisebbségvédelmi rendszer kialakítása érdekében. Az unión belüli kisebbségvédelmi rendszer biztosítója lehetne annak, hogy az integrálódó Nyugat-Balkán etnikai konfliktusai ne ássák alá az egész kontinens biztonságát.<sup>20</sup>

S nem utolsósorban Magyarországnak lehetősége adódik arra is, hogy hangsúlyosan felhívja a figyelmet azokra a geo- és biztonságpolitikai kockázatokra, amelyek a Nyugat-Balkán EU-n kívül maradásában rejlenek. Ilyen kockázati tényező a szervezett bűnözés és a korrupció mellett a migráció kérdése, a dezinformációk terjesztése, illetve Kína, Oroszország, Törökország, valamint az Öböl menti államok térnyerése a régióban.

2024. július 4.

---

<sup>19</sup> Az EU Tanácsának elnöksége [é. n.].

<sup>20</sup> ZSIVITY 2023.

## Felhasznált irodalom

- Az EU megkezdte a csatlakozási tárgyalásokat Ukrajnával (2024). *Consilium*, 2024. június 25. Online: [www.consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2024/06/25/eu-opens-accession-negotiations-with-ukraine/](http://www.consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2024/06/25/eu-opens-accession-negotiations-with-ukraine/)
- Az EU Tanácsának elnöksége [é. n.]. *Consilium*. Online: [www.consilium.europa.eu/hu/council-eu/presidency-council-eu/](http://www.consilium.europa.eu/hu/council-eu/presidency-council-eu/)
- BALK Hírek (2024): Dodik szeparatista fenyegetései újabb amerikai szankciókat vonhatnak maguk után. *BALK Magazin*, 2024. július 1. Online: <https://balk.hu/2024/07/01/szankciok-boszniai-szerbek-amerikai-biztonsag/>
- General Secretariat of the Council (2023): *Taking Forward the Strategic Agenda. 18-month Programme of the Council (1 July 2023–31 December 2024)*. 10597/23. Online: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10597-2023-INIT/en/pdf>
- K. B. G. (2024): Hétfőtől Szerbia összeér Kínával. *Világgazdaság*, 2024. június 28. Online: [www.vg.hu/nemzetkozi-gazdasag/2024/06/hetfotol-szerbia-osszeer-kinaval](http://www.vg.hu/nemzetkozi-gazdasag/2024/06/hetfotol-szerbia-osszeer-kinaval)
- NOVAKOVIĆ, Sanja – RADULOVIĆ, Jovo (2024): Mišel se sastao sa Milatovićem u Briselu, posjeta Crnoj Gori odložena zbog „političkih dešavanja”. *Glas Amerike*, 2024. július 2. Online: [www.glasamerike.net/a/mi%C5%A1el-nakon-susreta-sa-milatovi%C4%87em-crna-gora-mo-ra-da-ostane-na-evropskom-putu/7681984.html](http://www.glasamerike.net/a/mi%C5%A1el-nakon-susreta-sa-milatovi%C4%87em-crna-gora-mo-ra-da-ostane-na-evropskom-putu/7681984.html)
- Tanjug (2024): Mađarska od danas predsedava EU: Među prioritetima proširenje, borba protiv ilegalne imigracije i jačanje konkurentnosti. *Euronews*, 2024. július 1. Online: [www.euronews.rs/evropa/vesti/128511/madarska-od-danas-predsedava-eu-medu-prioritetima-prosirenje-borba-protiv-ilegalne-imigracije-i-jacanje-konkurentnosti/vest](http://www.euronews.rs/evropa/vesti/128511/madarska-od-danas-predsedava-eu-medu-prioritetima-prosirenje-borba-protiv-ilegalne-imigracije-i-jacanje-konkurentnosti/vest)
- VARGA Szilveszter (2024): A történelmi traumák politikai célokra történő felhasználása, ezúttal Montenegróban. *BALK Magazin*, 2024. június 29. Online: <https://balk.hu/2024/06/29/tortenelmi-traumak-jasenovac-montenegro-horvat/>
- ZSIVITY, Tímea (2023): Potential Sticking Points Between EU Accession Requirements and National Interests in Serbia, with Special Reference to Geopolitical and Minority Issues. *European Mirror*, 26(2), 89–108. Online: <https://folyoirat.ludovika.hu/index.php/eumirror/article/view/7150/5759>
- ZSIVITY Tímea (2024): Srebrenica mint a burjánzó nacionalizmus szimbóluma. *Ludovika.hu*, 2024. május 24. Online: [www.ludovika.hu/blogok/ot-perc-europa-blog/2024/05/24/srebrenica-mint-a-burjanzo-nacionalizmus-szimboluma/](http://www.ludovika.hu/blogok/ot-perc-europa-blog/2024/05/24/srebrenica-mint-a-burjanzo-nacionalizmus-szimboluma/)